

La marginació del nacionalisme català

written by Fèlix Rabassa i Martí | 15 de desembre de 2019

Els darrers anys l'independentisme oficial, en el seu afany d'eixamplar la base, ha marginat el nacionalisme català i s'ha desconnectat emocionalment i doctrinària de les reivindicacions que en els seus orígens motivaren l'independentisme: la defensa d'una llengua, d'una nació i d'una identitat en perill per tres-cents anys d'ocupació espanyola i francesa.

L'independentisme dels partits polítics amb representació parlamentària i de les grans entitats "de país" s'ha allunyat del nacionalisme, segurament amb l'objectiu de caure bé a aquells ciutadans de Catalunya que no es senten de nació catalana. S'ha volgut "ampliar la base" a costa de diluir allò que ens defineix, de renunciar als objectius que originaren el naixement de l'anhel d'independència política de Catalunya.

El segle XIX fou testimoni de la Renaixença, un moviment primer cultural i després polític que, tal com el seu nom indica, tenia com a objectiu que la nació catalana tornés a néixer, renaixés de les seves cendres. Per això un dels símbols de la Renaixença catalana fou l'au fènix. La Renaixença originà un nacionalisme autòcton que, a més de "nacionalisme català" també s'anomenà "catalanisme". La primera organització política fou la Unió Catalanista, que el 1892 redactà i publicà les cèlebres Bases de Manresa, primer text doctrinari del nacionalisme català. Aquell primer nacionalisme encara no era separatista (aleshores de l'independentisme se'n deia separatisme).

El nacionalisme català creà l'any 1914 la Mancomunitat, la llavor del primer govern autònom català d'ençà de 1714. El nacionalisme català (sobretot el conservador de la Lliga però

també el nacionalisme d'esquerra) contribuï en gran mesura, a través de la Mancomunitat, a vertebrar Catalunya, a estendre l'ensenyament arreu i a dignificar i a normalitzar la llengua i la cultura catalanes. La tasca de la Mancomunitat, estroncada per la dictadura de Primo de Rivera entre 1923 i 1930, fou continuada per la restablerta Generalitat de Catalunya el 1931. Ara era el nacionalisme català d'esquerra qui encapçalava, amb ERC i Francesc Macià al capdavant, la modernització del país i la tasca nacionalitzadora que abans havia anat a càrrec fonamentalment del nacionalisme català conservador.

Durant aquestes dècades, de dins el nacionalisme català en sorgí l'independentisme, aleshores anomenat "separatisme". Els sectors més conscients del nacionalisme català van començar a fer públic que allò que necessitava Catalunya era la seva independència política i la seva separació d'Espanya. La Federació Democràtica Nacionalista (1919) i després Estat Català (1922), dues organitzacions creades i dirigides per Francesc Macià, van ser els primers partits independentistes catalans. Durant els anys 30, van prendre rellevància una colla d'organitzacions i partits separatistes (independentistes), com Nosaltres Sols!, Palestra, el Partit Nacionalista Català, al costat d'Estat Català, entre d'altres. Tots aquests partits i organitzacions eren independentistes i alhora es definien també com a nacionalistes. Aleshores l'independentisme era, per definició, nacionalista perquè havia nascut del nacionalisme i no en renegava pas.

El Front Nacional de Catalunya, organització política i armada creada per membres de les organitzacions anteriorment esmentades després de la debacle de 1939, fou el principal referent de l'independentisme i, també, del nacionalisme catalans durant el franquisme. Nacionalisme i independentisme continuaven íntimament ben units.

Després del règim de Franco, l'any 1979, fins i tot, sorgí un efímer –encara que aleshores semblava molt prometedor- partit

polític independentista català anomenat Nacionalistes d'Esquerra.

A començaments de la dècada del 2000 Josep-Lluís Carod-Rovira, aleshores secretari general d'una ERC que feia més d'una dècada que s'havia declarat oficialment independentista, féu una sèrie de declaracions públiques on afirmava que ell era independentista però no nacionalista, no sabem si oblidant que ell mateix havia militat durant els anys 80 a Nacionalistes d'Esquerra. Era, segurament, el primer cop que un dirigent polític independentista renegava públicament del nacionalisme català. Aquestes declaracions van fer forat dins ERC i el 2015 el partit es declarà públicament, amb paraules d'Anna Simó, com un partit independentista i no nacionalista. Declaracions de dirigents actuals d'ERC com Joan Tardà i Gabriel Rufián ho confirmen.

El més greu és que els altres espais polítics dins l'independentisme català parlamentari, tant el post-convergent com la CUP, també han seguit l'exemple d'ERC i s'han desempallegat del nacionalisme català. La paraula "nacionalisme" a Catalunya ara mateix sembla empestada pels partits polítics que gestionen l'autonomia, tot i que no es pot atribuir ni un sol crim al nacionalisme català, una ideologia cultural i política que, a partir de mitjans del segle XIX, i de la mà de grans personatges com Valentí Almirall, Jacint Verdaguer, Enric Prat de la Riba, Josep Puig i Cadafalch, Enric Morera, Àngel Guimerà, Francesc Macià, Antoni Rovira i Virgili, Ventura Gassol, Daniel Cardona i Manuel Carrasco i Formiguera, entre d'altres, començà a reconstruir la nació catalana a desgrat de segles d'ocupació espanyola.